

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului adoptat prin Legea nr.797/1996, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege privind modificarea articolului 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

Anexă:

1. Proiectul de lege – 1 filă;
2. Nota informativă – 7 file

Alla DAROVANNAIA
Deputat

Odnostaleco Vladimir

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	50
"19"	02 2024
Ora	

LEGE
Privind modificarea articolului 13 din Legea nr. 156/1998
privind sistemul public de pensii

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. 1 – Articolul 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 42-44, art. 247), cu modificările ulterioare, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

(2) Coeficientul de indexare constituie media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum pentru ultimii 3 ani. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Art. II. - (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Prevederile prezentei legi se pun în aplicare începând cu 1 aprilie 2024.

(3) Guvernul, în termen de 3 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, va aduce actele sale normative în concordanță cu aceasta

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 13 din Legea nr. nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea articolului 13 din Legea nr. nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii a fost elaborat și înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați din Frațiunea Parlamentară a Blocului Comuniștilor și Socialiștilor, în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr. 797/1996.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 156-XIV/1998 privind sistemul public de pensii a fost elaborat în vederea amendării articolului 13 al actului normativ respectiv.

Prezentul proiect de lege propune modificarea modalității de indexare a pensiilor, în contextual necesității susținerii cetățenilor vârstnici cu venituri mici, și are drept scop sporirea protecției sociale a beneficiarilor de pensii din Republica Moldova.

Potrivit informației publicate de Casa Națională de Asigurări Sociale, la data de 01 ianuarie 2024, în Republica Moldova numărul beneficiarilor de pensii constituie 674 891 persoane și 84557 persoane care beneficiază de alocații sociale. Mărimea medie a pensiei diferă teritorial și constituie de la 2855, 71 lei în raionul Telenești până la peste 5000 lei în mun. Chișinău iar mărimea medie a pensiei în Republica Moldova la 01 ianuarie constituie 3676,66 lei și doar 1509,15 lei este mărimea medie a alocațiilor sociale de stat.

Așa cum indexarea pensiilor și alocațiilor sociale este un proces prin care se ajustează nivelul acestor plăți pentru a ține pasul cu inflația și cu alte schimbări economice, pentru a menține puterea de cumpărare a pensionarilor și persoanelor cu dizabilități și alți beneficiari în fața creșterii prețurilor și a altor factori care ar putea afecta veniturile lor. Iar procesul

implica o evaluare a costurilor de trai și a altor factori socio-economici care pot afecta pensiile.

În acest context prețurile de consum în anul 2023 față de anul 2022 au crescut în medie cu 13,4%, inclusiv la produse alimentare cu 13,2%, la mărfurile nealimentare cu 8,1% și servicii prestate populației cu 21,8%. În tabelul de mai jos este reflectat IPC în ianuarie-decembrie în % față de luna corespunzătoare a anului precedent.

Tabelul 1. IPC în ianuarie-decembrie în % față de luna corespunzătoare a anului precedent.

Luna	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie
Total IPC	127,31	125,91	121,98	118,10	116,25	113,15	110,76	109,69	108,63	106,34	105,45	104,20

Sursa: Indicii prețurilor de consum în Republica Moldova în luna decembrie 2023 și în anul 2023 (gov.md)

În luna decembrie 2023, în cadrul dinamicii anuale a inflației de baza (5,9 la sută), cele mai pronunțate creșteri în termeni anuali au fost înregistrate la subcomponentele țigări (17,4 la sută), educație și învățământ (14,3 la sută), întreținerea zilnică a gospodăriei (11,4 la sută), articole de uz personal (10,0 la sută), încălțăminte (9,6 la sută), alimentație publică (6,5 la sută) și îmbrăcăminte (5,9 la sută).

În trimestrul IV 2023, rata anuală a prețurilor reglementate a continuat traiectoria descendenta din perioadele anterioare. Rata medie anuală a prețurilor reglementate în trimestrul IV 2023 a constituit 6,8 la sută, fiind cu 13,1 puncte procentuale inferioară celei din trimestrul III 2023. Dar deja în luna ianuarie 2024, rata anuală a prețurilor la produsele și serviciile reglementate a constituit 2,2 la sută, fiind cu 2,1 puncte procentuale superioară celei din luna decembrie 2023. Pe parcursul trimestrului IV 2023, preșurile la lemne, vreascuri etc. au continuat să exercite un impact pozitiv, în timp ce prețurile la combustibili solizi și gazele lichefiate au avut un impact negativ asupra ratei anuale a prețurilor la combustibili și carburanți.

Tendința ulterioară a prețurilor unor categorii importante de bunuri incluse în inflația de baza, în lipsa unor dezechilibre pe partea ofertei, va continua să reflecte efectul unei cereri interne încă modeste¹

¹ Raport asupra inflației februarie 2024 ISBN 1.pdf (bnm.md)

Chiar dacă pe parcursul anului 2023 IPC și inflația medie pe an sau diminuat comparativ cu anul 2022 când a fost înregistrat maximumul acestor indicatori de ██████% în luna octombrie, totuși inflația mare influențează consumul și veniturile populației și în special a păturilor social vulnerabile la care se referă și pensionarii în termenul mediu. Iată câteva din aceste efecte:

1. Reducerea puterii de cumpărare: Inflația mare duce la o scădere a puterii de cumpărare a monedei, deoarece prețurile cresc mai rapid decât veniturile. Acest lucru face ca bunurile și serviciile să devină mai scumpe în termeni reali, ceea ce poate determina oamenii să cumpere mai puțin sau să caute alternative mai ieftine.

2. Scăderea nivelului de trai: Pentru cei cu venituri fixe, cum sunt pensionarii, inflația mare afectează nivelul de trai, iar cheltuielile necesare, cum ar fi cele legate de alimente, utilități și îngrijirea sănătății, devin mai greu de suportat.

Dacă să ne referim la perioada 2019-2023 atunci putem remarca că indicele prețurilor de consum în perioada ianuarie 2019 - decembrie 2023 a constituit 166,93% (prețurile medii de consum au crescut de circa 1,7 ori). Rata inflației în perioada ianuarie 2019 - decembrie 2023 a constituit 66,93%. Indicele prețurilor de consum în perioada august 2021 - decembrie 2023 a constituit 148,75% (prețurile medii de consum au crescut de circa 1,5 ori). Rata inflației în perioada august 2021 - decembrie 2023 a constituit 48,75%.

Astfel, beneficiarii de pensii cu venituri joase, aflați la limita extremității de supraviețuire, sunt nevoiți să facă față zilnic scumpirilor continue la produsele de primă necesitate.

Concomitent de menționat că nici pensia minimă stabilită de Guvern care începând cu 1 aprilie 2023 constituie:

- pentru limită de vârstă cu stagiul complet de cotizare – 2620,62 lei,
- de dizabilitate severă – 1965,47 de lei,
- de dizabilitate accentuată – 1834,43 de lei,
- de dizabilitate medie - 1310,31 lei²

nu mai este suficientă pentru satisfacerea necesităților vitale, în contextul majorării exorbitante a tuturor bunurilor și serviciilor de primă necesitate.

Pensiile au fost totdeauna motiv de discuții înflăcărâte în R. Moldova.

---

² <https://cnas.gov.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=6236&t=/Mass-media/Noutati/La-1-aprilie-2023-pensiile-si-unele-prestatii-sociale-vor-fi-indexate>

Și, de fapt ceea ce îi sperie pe oameni nu sunt doar pensiile, ci prețurile. Pentru că pensiile sunt indexate o dată în an, dar prețurile se schimbă în fiecare zi sau de câteva ori în aceeași zi. Aceste facturi la gaze, la lumină, apă, carburanți și la orice au zăpăcit lumea, fiind tot mai greu de făcut față scumpirilor. Si datoriile pentru gazele naturale acumulate în sezonul de iarnă denota aceasta.

Preturile continua să crească, iar pensiile continuu își pierd din capacitatea de cumpărare.

Toate cele expuse fundamentează scopul proiectului enunțat iar în tabelul de mai jos am expus indicatorii ce țin de indexarea pensiilor pentru perioada a.a. 2019-2023:

Tabelul 2. Informație privind anii 2019-2024 privind dinamica indexărilor-

Indicator/A n	2019	2020		2021		2022	2023	2024
Perioada indexării	01 aprilie	01 aprilie	01 octombr ie	01 aprilie	01 octombr ie	01 aprilie	01 aprilie	01 aprilie
Numărul de beneficiari	699616	693572	690244	680425	679540	671733	672231	674891
Formula de stabilire a indicatorului indexării	Creșter ea anuală a IPC pentru ultimii 3 ani	Creșter ea anuală a IPC pentru ultimii 3 ani	rata inflației înregistr ată în primul semestru al anului în curs	rata inflației înregistr ată în ultimul semestru al anului preceden t	rata inflației înregistr ată în primul semestru al anului în curs	rata inflației la sfârșitul anului precede nt	creșterea procentu ală a venituril or proprii ale BASS pentru 2022 față de 2021	rata inflației la sfârșitul anului precede nt
% indexării (BASS)	5,30%	4,83%	1,07%	3,89%	3,86%	13,94 %	15,00%	4,20%
Cheltuieli privind plata pensiilor, inclusiv indexare, mii lei	14881, 40	15724,80		17357,20		21802, 60	*	*
Rata medie anuala a inflației, anul în curs comparativ cu anul precedent	4,84%	3,77%		5,11%		28.74%	13,44%	Indicato rul indexari i Proiect = 15,76%

Indicatorul de indexare a pensiei aplicabil pentru 01 aprilie 2024 conform formulei de calcul propusă prin acest proiect urmează să fie 15,76%

Prevederile legale actuale prevăd ca pensiile se indexează anual la 1 aprilie, iar coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie

a anului respectiv față de aceeași lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Cu regret criza economică și scumpirile în masă afectează în primul rând populația cu venituri mici. Majoritatea beneficiarilor de pensii înregistrați în sistemul asigurărilor sociale de stat nu au posibilitatea de a încasa venituri extra, fiind strict dependenți financiar de pensie. În lumina celor expuse, este deosebit de important ca statul să aibă drept obiectiv stabilirea echității economico-sociale, să reacționeze prompt la nevoile populației și să ajusteze plățile la realitățile actuale și nu la inflația din luna decembrie.

Ori, în lumina dezideratului constituțional statuat în art. 47 al Constituției Republicii Moldova, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. Or, acest principiu după cum este comentat doctrinar - stabilește ca dezvoltarea omului liber nu este problema lui personală sau a familiei lui, ci o componentă esențială a politicii de stat.

Deci, adoptarea prevederilor expuse în acest proiect va consolida încrederea persoanelor față de sistemul de pensionare, reieșind din beneficiile oferite de acesta în condițiile social – economice actualizate. .

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 156-XIV/1998 privind sistemul public de pensii nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin proiectul de lege se propune modificarea mecanismului de indexare a pensiilor. Pensiile se indexează anual la 1 aprilie. Coeficientul de indexare constituie media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum pentru ultimii 3 ani. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Noțiuni utilizate: 1) *Inflația* – creșterea nivelului general al prețurilor, măsurată de regulă prin intermediul IPC. 2) *Indicele prețurilor de consum (IPC)* – este un indicator de evaluare, care caracterizează și furnizează o estimare a evoluției de ansamblu a prețurilor la mărfurile cumpărate și a tarifelor la serviciile utilizate de către populație pentru satisfacerea

necesităților de trai într-o anumită perioadă (denumită perioadă curentă) față de o perioadă fixă (denumită perioadă de bază)³.

Necesitatea aprobării proiectului de lege se bazează pe necesitatea îmbunătățirii protecției sociale a beneficiarilor de pensii, precum și stabilirea echității socio-economice în contextul creșterii constante a prețurilor produselor esențiale vieții și sănătății populației – principiu care nu se reflectă în coeficientul indexării actual. Iar aplicarea coeficientului de indexare calculat ca media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum pentru ultimii 3 ani va compensa inclusiv neindexarea pensiilor la 1 aprilie 2023 cind prin derogare a fost aplicat coeficientul de 15% în loc de 30,2% în corespundere cu prevederile legale.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea acestor modificări și completări sunt necesare alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat.

Implementarea prezentei legi se va efectua din contul mijloacelor financiare care vor fi prevăzute în bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2024 după rectificare.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege va fi plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova (www.parlament.md), directoriul „Procesul legislativ”, secțiunea „Proiecte de acte legislative”.

Proiectul de lege va fi remis spre avizare Guvernului în conformitate cu art. 58 din Regulamentul Parlamentului aprobat prin Legea nr. 797/1996.

Între prima și a doua lectură proiectul va fi supus consultărilor publice cu toate părțile interesate și va urma avizarea oficială în condițiile cadrului normativ.

7. Constatările expertizei anticorupție

În scopul respectării procedurii stabilite în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul urmează a fi supus expertizei anticorupție.

8. Constatările expertizei de compatibilitate

³ Metodologia Inflației de bază (gov.md)

Proiectul de lege nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația UE și nu cade sub incidența altor expertize de compatibilitate.

9. Constatările expertizei juridice

Pentru asigurarea respectării cadrului legal și în conformitate cu prevederile din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei juridice în timpul procesului de avizare.

Deputat în Parlament
Alla DAROVANNAIA
Vladimir ODNOSTALCO